

Karácsonyi oltár

A karácsony előtti nagytakarítást, mindig összekötöm egy nagy selejtezéssel. A még használható ruhákat és egyéb holmikat már elvittem a Vöröskeresztbe s a Máltaiakhoz. Elhatároztam, hogy idén rendet vágok a sok ajándéktárgy között is. Kiderült, amit azzal raktam félre, hogy megtartom: csupa karácsonyi ajándék. Az az ötletem támadt, hogy kinevezek egy kis asztalt „karácsonyi oltárnak” és arra helyezem mindet.

Amikor létezett még Jugoszlávia és semmi jele nem volt sem a szétesésének, sem az azt kísérő háborúnak, egy beteg kisfiút hoztak gyógyulni Boszniából Budapestre. A körülbelül öt éves kisfiú nem tudott járni, beszélni, de még a fejét sem tudta tartani. Olyan volt a tolokocsiban, mint egy rongybaba. Amikor azonban a szülei feltámasztották a kis Márkó fejét, láttam a tekintetén, hogy roncs teste fogságában ott az értelem.

A híres Pető Intézetbe jártunk gyógykezelésre. A kisfiúnak a legegyszerűbb gyakorlat, a holtpontról való legapróbb elmozdulás is, nagyon nagy erőfeszítésbe került. Izzadva, lihegve, de csinálta. Az apja nem bírta nézni a kínlását és kirohant. Nem is jött el többet a kezelésekre. A legszívesebben én is kimentem volna, de nem tehettem, én voltam a tolmács. Az anya végig mosolyogva bízta a fiát. Azt hittem, hogy csak a gyerek előtt, Márkó miatt tartja magát. De nem! Később meggyőződtem róla, ekkora lelkierője volt. Bizonyos javulást értek ugyan az orvosok a kisfiúnál, de aztán őszintén megmondták, hogy ennél többre nem képesek. Búcsúzásakor egy szép gobelin terítőt kaptam a családtól ajándékba. Ha ránézek, mindig a kis Márkó okos szeme, szép, mosolygós arcocskája jut az eszembe, és nem a beteg kis testére gondolok.

Ezzel a terítővel leterítettem az oltárt.

Egyszer az öcsémtől egy gyönyörű vázát kaptam karácsonyra. Ez volt az utolsó ajándék tőle, de ez már igen régen volt. Nagyon szeretem a vázákat, van is belőlük jó néhány otthon. A tárgyak közül csak a vázákhöz és a könyveimhez ragaszkodom, ha ugyan a könyveket egyáltalán tárgyaknak lehet nevezni. A váza középkék színű, olyan kerek s olyan nagy is, mint egy labda és öblös a nyaka. A testén körbefutó stilizált virág- és levélmotívumok színe égszínkék és fehér, amely színek éles kontúrok nélkül, fokozatosan mennek át egymásba. Ilyen gyönyörű vázát én azóta sem láttam. Még mindig nem tudok betelni a látványával. Sok virágvázáat eltörtem a költözéseim során, de ezen, ki tudja miért, se egy kopás, se egy karcolás nincs.

Az oltár közepére helyeztem.

Egy szívességért cserébe, külföldön élő festőművész ismerősöm, egyik festményét ajánlotta fel karácsonyra. Elküldte a katalógusát, hogy magam válasszam ki a nekem legjobban tetszőt. Karácsonykor Budapestre jön, s majd személyesen adja át nekem – mondta. Nem kellett sokat keresgélnem, azonnal megtaláltam a hozzám szóló képet. Egy kis domb tetején masszív ház, valamikor vízimalom lehetett. Mellette patak csörgedez, előtte kút, körülötte magas, lombos fák és csend. Csend, amit egész életemben üldöztem, és csak most tanultam meg, hogy csupán belül lehet megtalálni.

Végül mégsem sikerült közölnöm vele, hogy melyik festményt választottam, ő döntött helyettem... A vízimalmos képet hozta el.

Ezt a festményt az oltár fölé akasztottam.

Barátomtól az évek során nagyon sok ajándékot kaptam karácsonyra. Pár éve egy gipszből készült, szelíden maga elé néző görög istennőt ábrázoló szobrocskával lepett meg. A karcsú alakot félig szabadon hagyja a rajta lévő tunika. Akkor ilyennek látott engem. Később egy porcelánból készült angyalkával ajándékozott meg. Akkoriban főleg a lelkem érzékenysége miatt szeretett. A legutóbbi karácsonyra, többek között egy nagy, kerek, szőrös koala mackót hozott nekem Ausztráliából. Ekkor már felálltam és odaléptem a tükör elé. Szóval ez lett belőlem!?

Három megtestesülésemet az oltár jobb oldalán, szorosán egymás mellé helyeztem. Tekintetük egymásra irányul, sőt mintha át is ölelnék egymást.

Van egy nyugtalan, az életben a helyét nem találó régi barátóm. Szinte bejárta már az egész világot. Egyszer csak fogja magát és elutazik Kubába, ám hamarosan már Afrikából ír. Hol görögországi kolostorokat látogat sorra, hol New York felhőkarcolói között bolyong. Nyáron síelne, télen meg vitorlázni szeretne a tengeren. Nem tudom, mi úzi, mi hajtja, mit keres.

Az egyik évben egy öklömnyi követ kaptam tőle. Tunéziából hozta. A barna, sárga, fehér csíkozású kő olyan, mint egy darab megkövesedett sivatag. Ha ránézek, szinte látom is a végtelen, napsütötte homoktengert és a teveháton vágató tuaregeket, akikről olyan sokat mesélt.

Ezt a követ az oltár bal oldalára teszem, s mivel van rajt egy kis lyuk, behelyezek egy füstölőt.

A családban legjobban az anyai nagyapámhoz kötődtem. A legtöbb kellemes emlékem hozzá fűz, vele beszélgettem a legtöbbet. Felnőtt koromban is, amikor már a városban éltem, ha hazautaztam, mindig őt kerestem fel először. Mióta elhunyt, engem már

nemigen várt senki ott. Sokszor mondogatta, ha meghal, enyém lesz majd a róla készült, nagy, aranyozott keretbe foglalt portré és az olasz biciklije, ami úgy ment szinte magától, mint az óra. A kerékpárra nem volt szükségem, de a képet sem kaptam meg a halála után. Anyámnál függött eldugva egy sarokban, s keretén egyre töredezettség lett az aranyfesték.

Jó pár éve hetekkel előre tudtam, hogy magányos karácsonyom lesz. Egyik nap aztán fogtam a sporttáskámat, bele tettem egy nagy frottír törölközőt és leutaztam az anyámhoz. Szó nélkül bementem, levettem nagyapámat a falról, betekertem a törölközőbe, majd a táskába tettem. Ugyanazzal a lendülettel, ahogyan befordultam, szó nélkül kiléptem a házból. Otthon aztán felakasztottam a képet a falra, egy öb-

lős fotellal szemben. Sokszor ültem abban a fotelban az évek során s néztem őt. Szinte vártam, hogy megszólaljon. Főleg amikor problémám volt. Számtalanszor elgondolkodtam az ő sorsáról is, a családomról, magamról, az életről... Ilyenkor néha vidám lettem, de többnyire szomorú.

A nagyapámat a vízimalom fölé tettem a falra.

Szentestén majd beleteszek egy pár fenyőgallyat a kék vázába, meggyújtom a sivatagi kőbe szúrt füstölőt, és tekintetemmel végigpásztázom a kiválasztott ajándékokat. Nem fájna, ha karácsonyra most nem kapnék ajándékot. Több már úgysem fér az asztalkára.

Radnics Manda

Berényi Mária versei

Álmaim túlpartján

szemem fázik
álomba szökik szemhéjam
nem készültem fel erre a korra,
erre a korra
csak remélek, csöndesen
és türelmesen
remélem, hogy egyszer
vége lesz e kornak
remélem, hogy egyszer
majd megértenek
csak ne ébredjek fel míg
nem látom álmaim
túlsó partját

A líra alig hallhatóan cincog

Pulzusomban akadt az óra
a líra alig hallhatóan cincog
versek foszlányai hullanak
akár a szakadó hó
a szavak alján hazugság zörög
a nyitott szem előtt
köddé foszlik a látvány
rothad a vers
a papírok tartományán
tört ritmus alatt
görnyed a szó

Egyengetem az emlékek útját

itt állok tegnap és holnap között
egyengetem az emlékek útját
szemembe gyűjtöm a távoli csillag
remegő sugarát
újra és újra
hazaálmodom magam
szüleim és testvéreim
nevét suttogom
végtelen utak
kacsaringóznak velem
mielőtt végkép
eltűnök a
lakatlan időben

A megíratlan lap előtt

Nagy sebességgel húznak el
alólam az évek, a tavaszok és a nyarak
egyre az ismeretlent keresve
az örökké igazságot
ha tudnám, hol a vég, a kezdet
megfordítanám a homokórát
a megíratlan lap előtt
tudathasadásos század
küszöbén botlok
legdrágább titkaimat
olvashatatlan betűkkel írom

Számban két nyelv feszül egymásnak a szóért

Némán állok az álmos csöndben
Az idő elvérzik a lassú szívverésben
Szorong a lélek a test kényszerzubbonyában
A könnyek elöntik a látomásokat
Fonnyad az emlék, elhullanak a virágok
Fáradt vagyok, a hitem is rég elhagyott
Hányódom mint száradó, barnuló levél
Számban két nyelv feszül egymásnak a szóért